

МОДУЛЬ 7

Побудова есе

Пишемо
есе

Цілі:

- навчити учнів і учениць визначати та організовувати в логічну послідовність докази з різнопланових джерел;
- розвинути в учнів і учениць навичку вибору одного з кількох шаблонів есе та навчити тренуватися усно підтримувати дискусію перед написанням чернетки;
- надати учням і ученицям схеми та плани есе, які мають логічну організаційну будову;
- створити середовище, в якому учні й учениці зможуть активно обговорювати тему з однокласниками та однокласницями з метою отримання інформації для написання чернетки есе.

Опис методики (ОР, Мета)

У своїй книзі «Перетворення розмови на текст» (Thomas McCann, *Transforming Talk into Text — Argument Writing, Inquiry, and Discussion, Grades 6–12*. 2014, 176 p.) Томас МакКенн підкреслює важливість дискусії для занурення учнів і учениць у практику, яка стане важливою для них перед написанням есе. Усна репетиція і перегляд аргументів допоможуть учнівству створити план есе, перш ніж написати його.

Під час запропонованих вправ, зокрема «Вони кажуть — Я кажу», учні й учениці опрацюватимуть основні структурні схеми для написання формального есе, а також практикуватимуться в доборі, зв'язуванні та пріоритезації доказів.

Ця вправа полягає в усних репетиціях, під час яких учні й учениці мають упорядкувати докази та структурувати текст.

Інструкція для вчительства, орієнтовний час виконання вправи, варіанти використання

1

Початок обговорення

- Розпочніть обговорення теми, використовуючи невеликий набір зображень і фотографій, щоб активізувати знання, досвід та допитливість учнів і учениць. Озвучте тему й надайте довідкову інформацію. Нагадайте, що таке теза (твердження) й аргументи.

Попросіть учнів і учениць уважно роздивитися зображення на слайді.

Що вони помітили? Який аргумент змальовано на кожному із зображень? Запропонуйте висловитися одне за одним.

Попросіть учнів і учениць занотувати свої думки щодо теми на цьому етапі. Фіксування в нотатнику є своєрідним трекером думок (регулярні записи в спеціальному місці впродовж певного часу).

Поясніть, що трекер допоможе їм побачити, що відбувається з їхніми думками під час ознайомлення і занурення в тему. Вони можуть виявити, що їхнє мислення змінюється в результаті дослідження.

Примітка для вчительства:

Трекер думок є ключовим інструментом цієї вправи — учні й учениці будуть часто повертатися до нього під час опрацювання цього розділу. Допоможіть їм підтримувати впорядкованість «Трекера думок», коли вони будуть додавати думки та/або докази впродовж наступних занять.

2

Проведення дослідження для дискусії, яка триває

Щоб почати роботу учнів і учениць із текстом, оберіть один з наведених нижче варіантів:

- об'єднайте їх для парного читання;
- читайте тексти вголос;
- попросіть когось з учнівства читати тексти вголос;
- запропонуйте всьому класу прочитати тексти самостійно, а потім виконати один із зазначених вище варіантів.

Допоможіть учням і ученицям:

1. Щоб продовжити збирати інформацію і глибше дослідити тему, опитайте учнів та учениць, використовуючи запитання зі статті, в якій наведено результати опитування. Послухавши їхні відповіді, ви отримаєте додаткову інформацію про цю тему. Порівняйте результати опитування в класі з опублікованими результатами. Допоможіть учням і ученицям зрозуміти ці результати.
2. Потім запропонуйте учням і ученицям прочитати та обговорити джерело у форматі «Вони кажуть — Я кажу». Думайте вголос, щоб змодельовати для учнівства відповіді на запитання «Що ви помітили?». Разом обговоріть структуру тексту і його зміст. Аналізуючи інформацію, учні й учениці розвивають глибше розуміння проблеми та різних поглядів. Це також допомагає їм уявити, як структурувати їхні думки в есе.
3. Дайте учням і ученицям можливість попрактикуватися в занотовуванні тверджень, ключових слів та фраз у таблиці «Вони кажуть — Я кажу».

3

Складаємо план есе

1. Сформулюйте запитання, щоб наштовхнути учнів і учениць на роздуми про тему та причини, чому її важливо обговорювати. Ось кілька можливих запитань:
 - Що ви дізналися про те, чому люди дискутують про молодіжний спорт?
 - Яка проблема є причиною цієї дискусії?
 - На кого найбільше впливає це явище?
 - Поясніть, чому ви наводите ці аргументи?
2. Обговоріть запитання всім класом і створіть зразок вашого огляду проблеми. Нагадайте учням і ученицям, що вони пишуть лише короткий огляд, тому їм не потрібно розповідати все, що вони дізналися про тему. В огляді потрібно назвати тему й пояснити, чому люди говорять про неї. Поділіться своїм оглядом з учнями й ученицями. Покажіть їм свій огляд, щоб вони могли використовувати його як зразок. Учнівські огляди можуть бути дуже схожими на ваш або ні.
3. Попросіть учнів і учениць обговорити в парах те, що вони планують написати у своїх оглядах.
4. Запропонуйте учням і ученицям записати свої ідеї щодо того, що вони планують додати в огляд в їхньому Трекері думок. Вони можуть скопіювати типовий огляд або написати свій. Обидва варіанти є прийнятними.
5. Попросіть учнів і учениць подумати про їхні тези (погляди). Об'єднайте їх у групи по дві-три особи, запропонуйте сформулювати своє

твердження і перерахувати ключову інформацію, яка на цей момент впливає на твердження. Вони можуть переглянути свою думку в будь-який момент, щоб переконатися, що вона є дискусійною та обґрунтованою. Залежно від того, наскільки учнівство потребує підтримки, ви можете робити паузи. Вони можуть бути потрібні для роздумів або нагадування про те, як їхній огляд допомагає комусь зрозуміти проблему та як на тезу вплине те, в який спосіб вони планують, організують і використовують докази для побудови логічної аргументації.

6. Продемонструйте різновиди структури есе, які ви будете використовувати як спосіб організації свого тексту. Запишіть кожен частину структури на окремому стікері. Поясніть, що кожна клітинка в структурі — це важлива для побудови вашого аргументу ідея. Пояснення ідеї в клітинці може зайняти менше або більше абзацу, але це допоможе тримати пов'язані ідеї близько одна до одної під час наведення аргументів. Розкажіть, чому ви обрали саме таку структуру. Змодельюйте написання одного-двох доказів на нових стікерах і прикріпіть їх під ідеєю в структурі.
7. Дайте учням і ученицям час, щоб зробити записи на своїх стікерах згідно зі структурою есе, яку вони обрали.
8. Попросіть учнів і учениць у малих групах поділитися обраними структурами есе та причинами, чому вони зробили саме такий вибір. Після обговорення запропонуйте їм дати зворотний зв'язок однокласникам і однокласницям щодо того, що б вони змінили. У цьому процесі можна змінювати зміст і/або порядок стікерів.
9. Тепер попросіть учнів і учениць подумати над інформацією з їхніх нотатників та «Трекера думок». Яку найважливішу інформацію вони хочуть додати у своє есе? Скажіть їм, що вони можуть також створювати стікери для доказів, пов'язаних з їхніми твердженнями. Попросіть їх розміщувати по одному доказу на кожен стікер, щоб легко змінювати їх місцями.
10. Далі учні й учениці мають записати інформацію з нотатників та Трекера думок, а також її джерело на стікері й прикріпити його під структурою аргументів, де, на їхню думку, він буде доречним. Потім — дістати чистий аркуш паперу й фінально приклеїти стікери в логічному порядку, використовуючи структуру есе як орієнтир.
11. Поясніть учням і ученицям, що вони будуть використовувати свої стікери для усної репетиції своїх есе. Дайте їм час, щоб упорядкувати стікери й підготуватися до усної репетиції.
12. Далі учні й учениці мають заповнити протокол зворотного зв'язку з презентації та переглянути ще раз свій план есе. За потреби — переклеїти стікери на сторінці.
13. Наступний крок: учні й учениці можуть одне за одним озвучити свої чернетки.

Пишемо чернетку есе й даємо зворотний зв'язок

- Тепер, коли учні й учениці попрактикувалися в побудові текстів та внесли в них зміни, вони можуть починати писати першу чернетку. Нагадайте, що вони можуть продовжувати переміщувати й реорганізувати стікери в найбільш логічну для них схему.
- Структура есе, якою учні й учениці керувалися під час усної репетиції, забезпечує логічну організацію тексту та містить огляд, твердження і докази з джерел. Однак написання повного тексту есе також вимагає зв'язку між абзацами. Розпочинаючи написання першої письмової роботи з цієї теми, учні й учениці мають ухвалити кілька рішень. Їм може знадобитися підтримка на наступних етапах, щоб перейти від причин, чому людина має чи не має діяти, до причинно-наслідкового мислення або мислення про проблеми й рішення, з [використанням переходів](#), що лежать в основі побудови есе.
- Упродовж усього написання давайте учням і ученицям нагоду отримувати зворотний зв'язок одне від одного. Цей процес продовжує розвивати навички письма, потрібні для інтеграції джерел у текст, але важливий насамперед для організації тексту. Учні й учениці стають читачами та читачками есе, написаних іншими. Вони помічатимуть ті ж рішення, які щойно ухвалили самі. Основний акцент під час рецензування буде на організації аргументації.
- Деякі з можливих запитань, які учні й учениці можуть використати для надання зворотного зв'язку:
 - Чи є тут огляд теми?
 - Чи є твердження дискусійним і таким, що може бути обґрунтовано?
 - Чи містить есе докази з джерел?
 - Чи представляє есе більше ніж одну сторону аргументу?
 - До яких дій есе спонукає читачів і читачок?
 - Чи пов'язані ідеї в есе, і чи є тут логічне обґрунтування аргументації, а також логічна послідовність?
- Учнівство виконує роль читачів і читачок та надає зворотний зв'язок. Потім вони слухають відгуки своїх однокласників і однокласниць. Коли учні й учениці переходять до написання другої чернетки, то вже мають корисні пропозиції одне від одного та по-новому дивляться на свої роботи.

Матеріали для вчительства:

Набір текстів:

- [текст 1;](#)
- [текст 2;](#)
- [текст 3.](#)

Роздруківка [«Вони кажуть — Я кажу»](#) для кожного учня / учениці

Органайзери, інструменти й цифрові ресурси:

- [закладки зі схемами речень](#) (мірою того, як учні й учениці навчаються та створюють власні схеми для коментування, вони можуть записувати їх на звороті закладки);
- роздруківка [«Структурні схеми есе»](#);
- [презентація](#).

Рефлексія і нотатки для вчительства

(питання для роздумів)

- Як часто учні й учениці у вашому класі мають можливість використовувати усну репетицію та перевірку аргументів для творчості?
- В який спосіб ви допомагаєте їм побачити своє письмо як безперервний процес?
- Чи звикли ваші учні й учениці вести обговорення всім класом? Як ви можете підтримати їх у долученні до дискусій у класі?
- Деякі уривки текстів у наборі «Вони кажуть — Я кажу» досить складні. Чи доклали ви зусиль, щоб допомогти учням і ученицям зрозуміти їх?
- Учні й учениці мають взаємодіяти з цими текстами незалежно від того, чи можуть читати їх самостійно. Взаємодія зі складнішими текстами допомагає учнівству краще зрозуміти проблему й готує до виконання письмових завдань у межах цієї справи. Якщо учням і ученицям буде важко з цими текстами, як ви їм можете допомогти?
- Як ви будете використовувати формувальне оцінювання, щоб спрямовувати наступні кроки для підтримки учнів і учениці, коли вони працюватимуть із «Вони кажуть — Я кажу»? Подумайте про проведення конференції з учнями й ученицями, щоб дізнатися про зміни в їхньому мисленні та розумінні ними теми.
- Як ви будете підтримувати своїх учнів і учениць, щоб вони були гнучкими та відкритими до різних способів організації тексту? Яку інформацію ви зібрали для підтримки?